

Nieuwe ontwikkelingen in de behandeling van cystenieren

Dr. F.W. Visser

**Internist-nefroloog
ZGT Almelo**

Cystenieren Expertise Centrum
Universitair Medisch Centrum Groningen

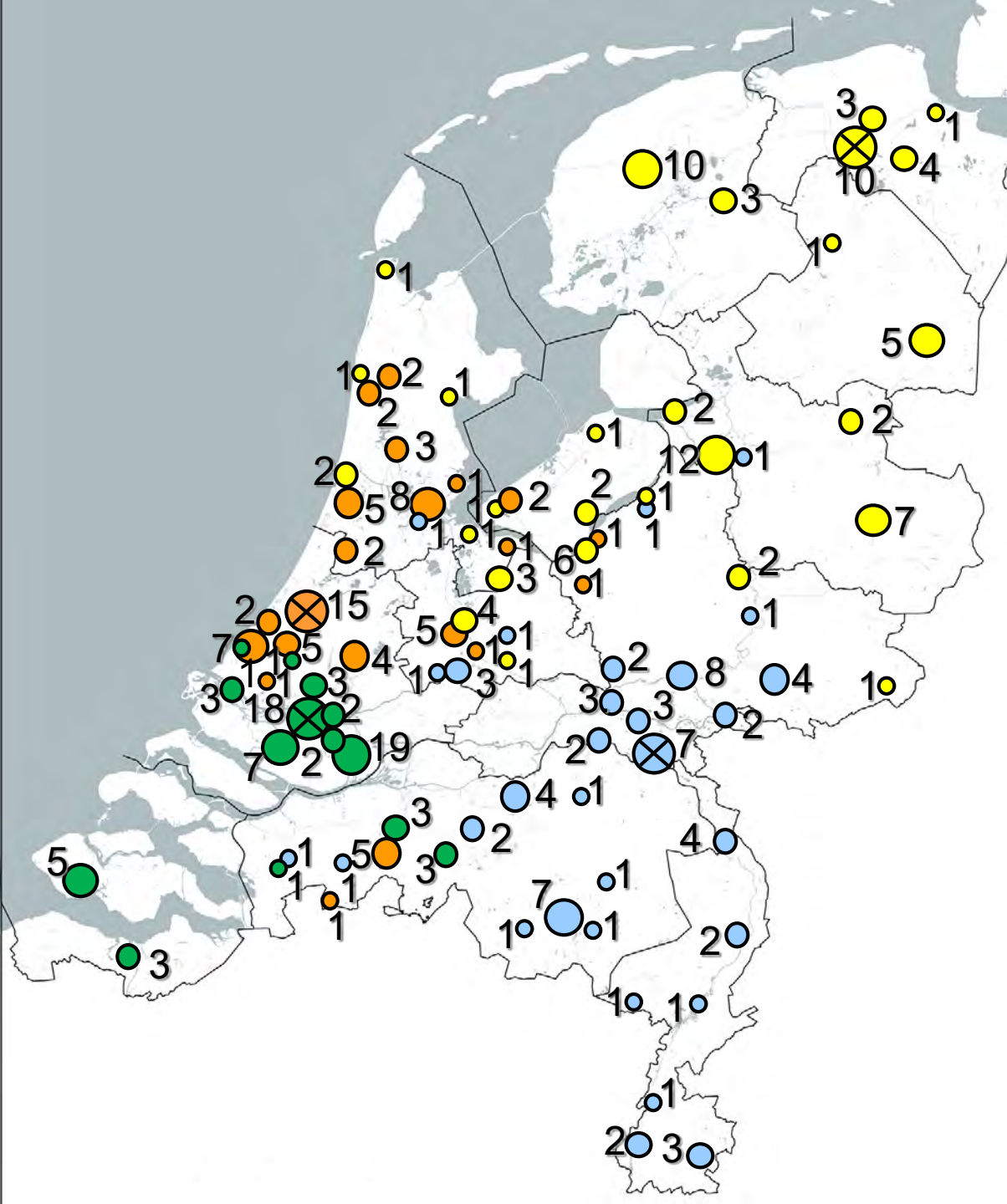
DIPAK

Developing **I**ntervention strategies
to halt **P**rogression of **A**utosomal
Dominant Polycystic **K**idney Disease

Hospitals and patients

- UMC Erasmus, Rotterdam
- UMC Groningen
- UMC Leiden
- UMC Radboud, Nijmegen

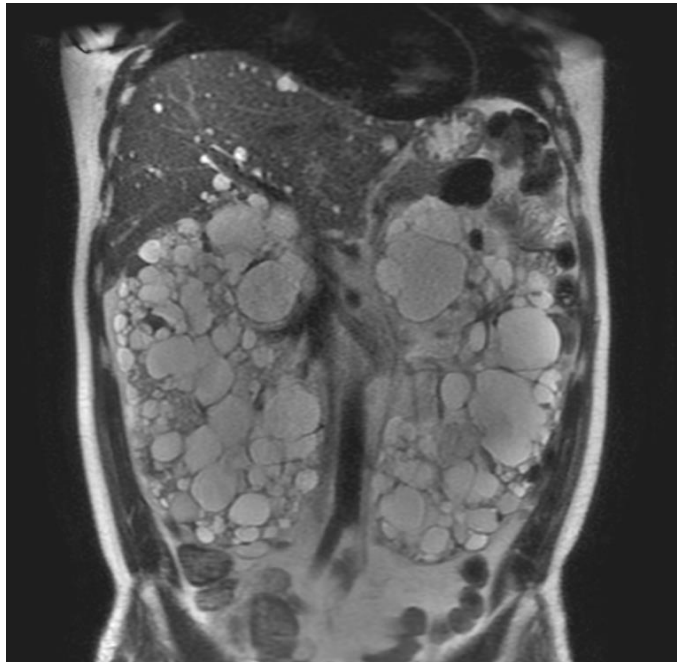

Inhoud

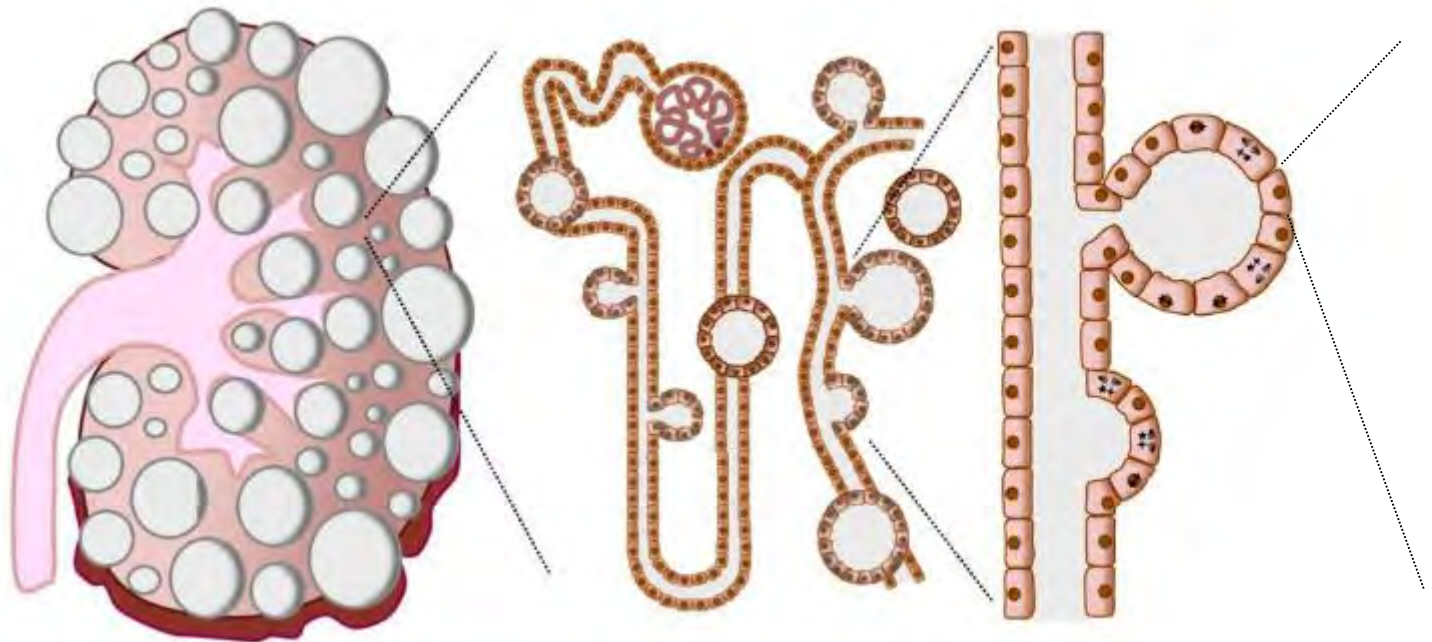
- Achtergrond cystenieren & behandelmogelijkheden
- Wat is tolvaptan?
- Resultaten TEMPO studie
  - Wereldwijd
  - Nederland
- Voordelen behandeling
- Nadelen behandeling
- Wie komt in aanmerking

Cystenieren / ADPKD

- ADPKD = Autosomal Dominant Polycystic Kidney Disease

Cystenier uitvergroot

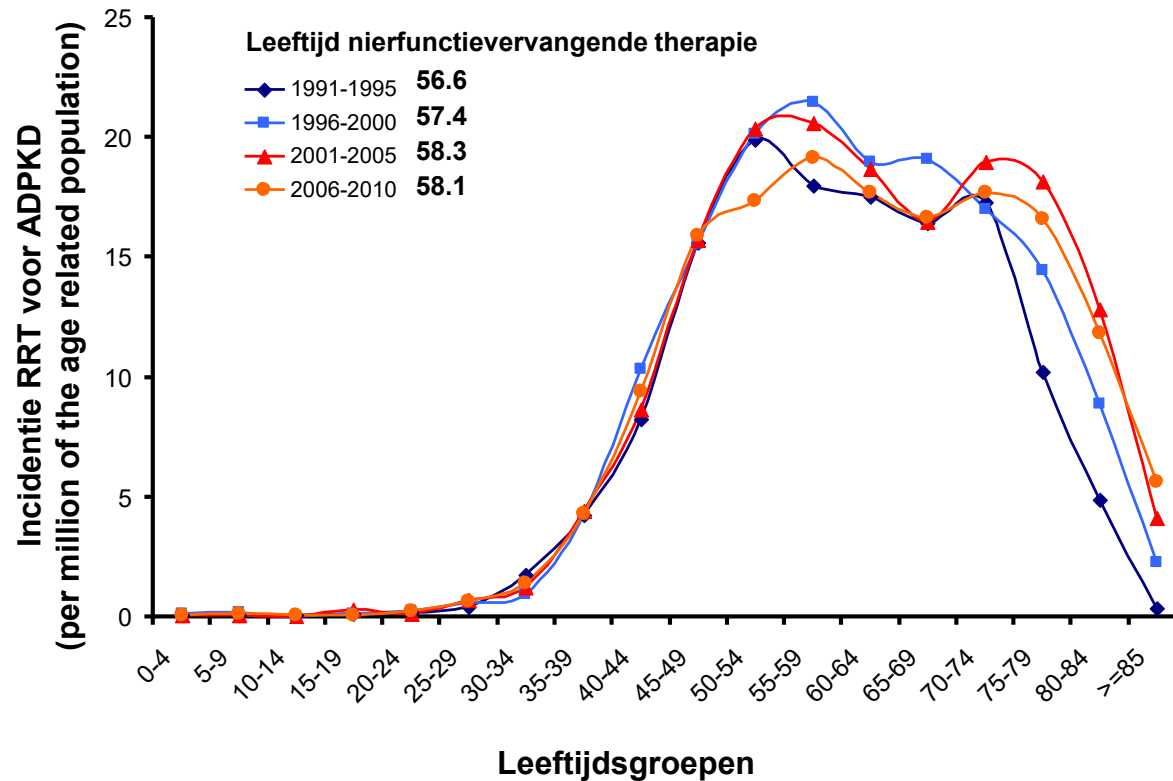

Cystenier

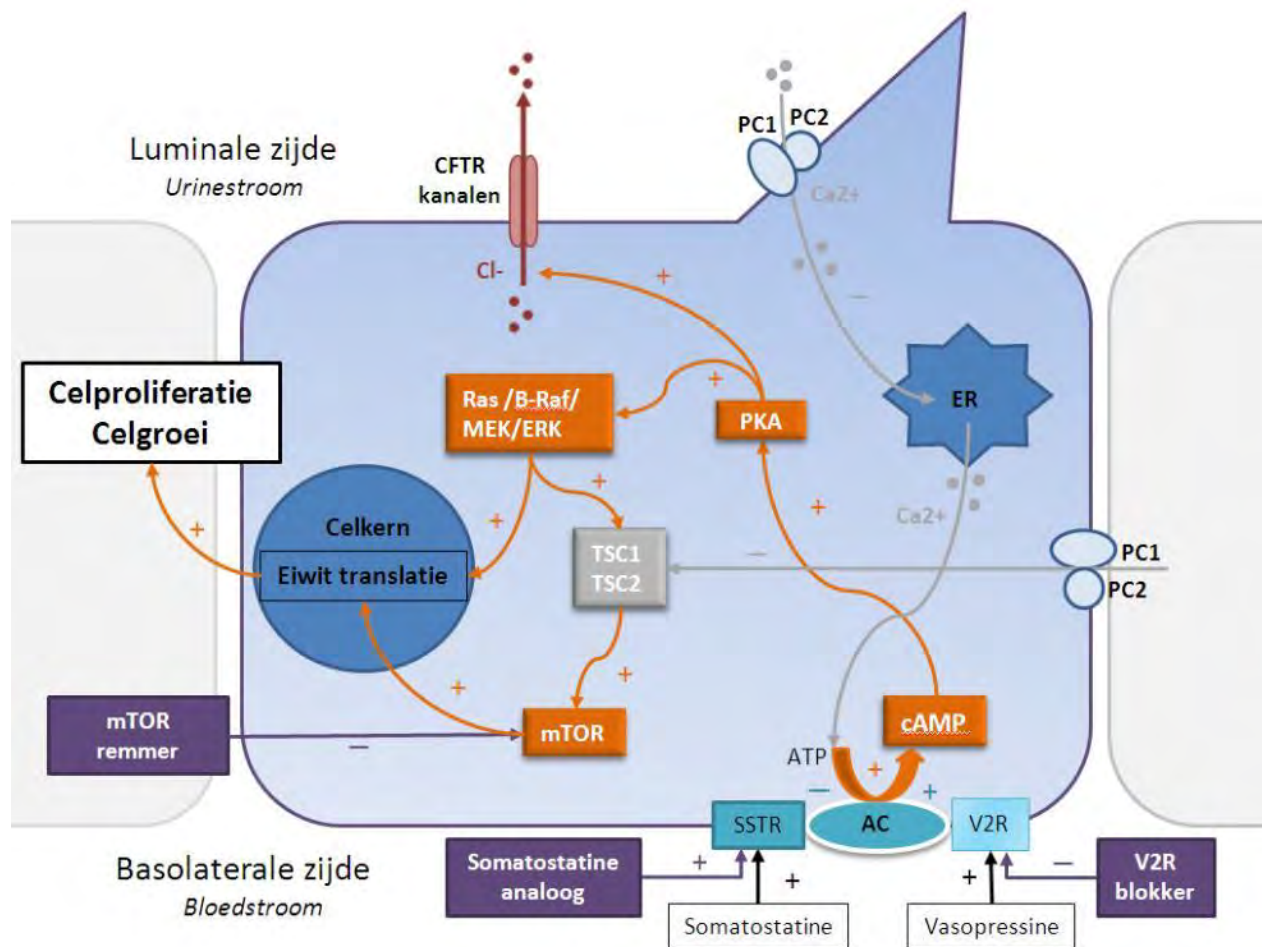
Nierbuisje

Deel nierbuisje

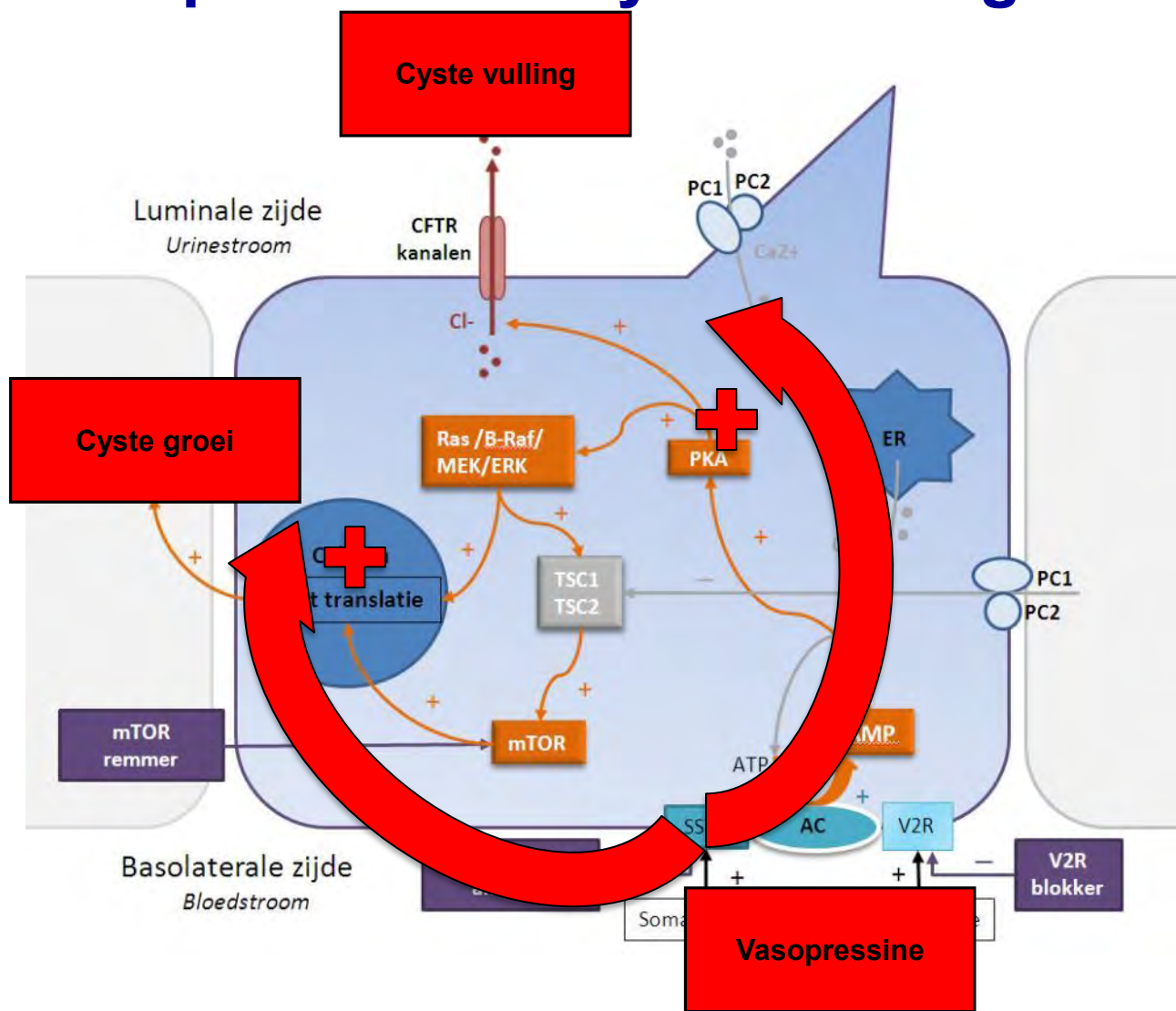
Behandeling van ADPKD: een succes?

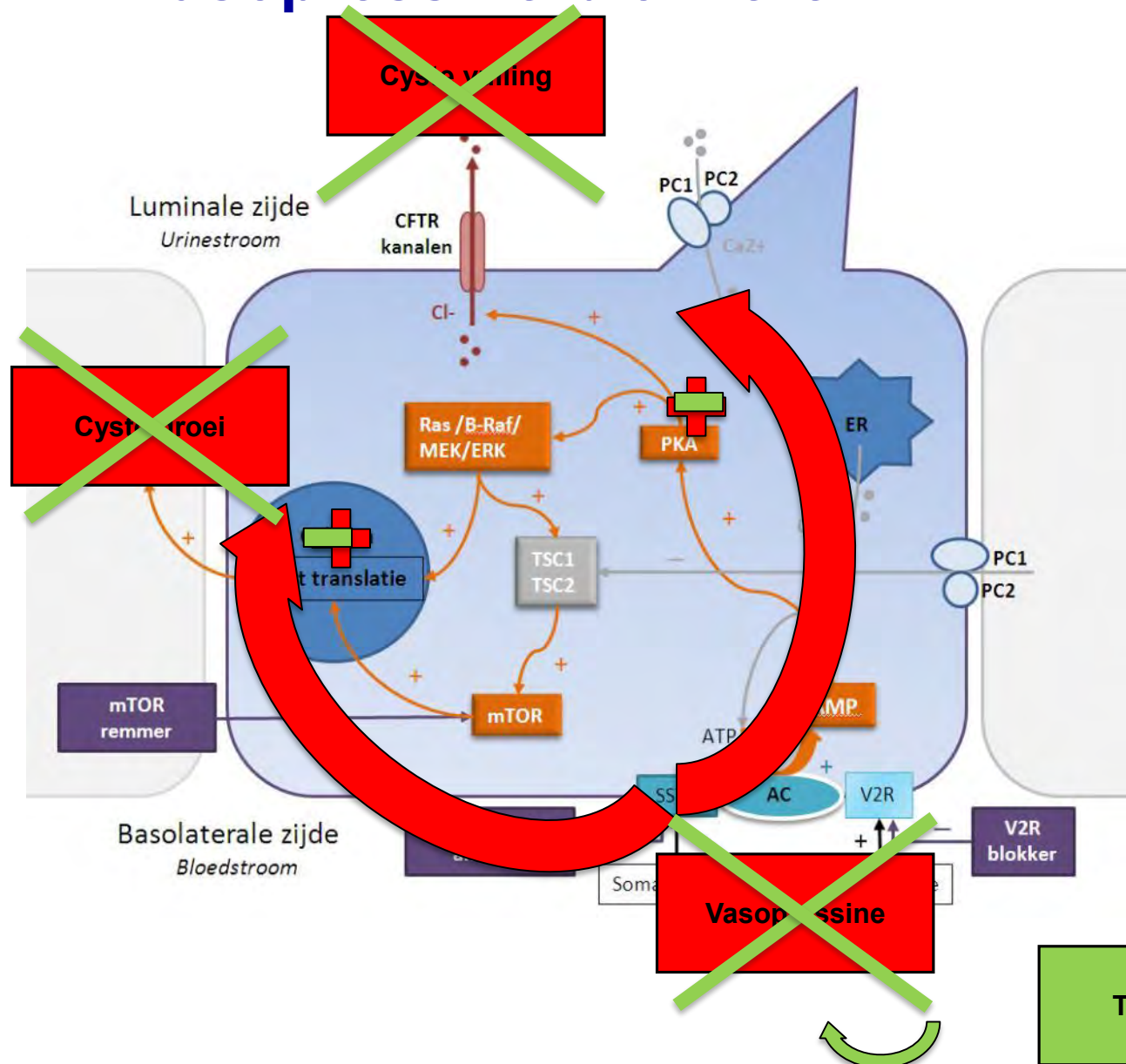
Mechanisme van cystevorming

Vasopressine en cystevorming

Vasopressine blokkeren

Wat is tolvaptan?

- Vasopressine blokker
    - Remt de actie van vasopressine op de nier, een hormoon dat er normaal voor zorgt dat je water vasthoudt
  - Nier gaat meer vocht uitscheiden
    - Meer urine
-
- Waarom zou het de nierfunctieachteruitgang bij cystenieren moeten remmen?

Werkt tolvaptan dan ook echt?

TEMPO onderzoek

- Veroorzaakt tolvaptan bij cystenier patiënten met nog “goede” nierfunctie en grote nieren minder toename in niergrootte?
- “Dubbel blind” onderzoek: Tolvaptan of ‘neptablet’ gedurende 3 jaar
- Gestart januari 2007 – gepubliceerd 2012
- 1445 cystenier patiënten over de hele wereld, in 134 ziekenhuizen. Groningen 52; Amsterdam 14

Resultaten

Groei in niervolume

'Neptablet' 5.6 % per jaar

Tolvaptan 2.8 % per jaar

Afname met 49 %

Afname in nierfunctie

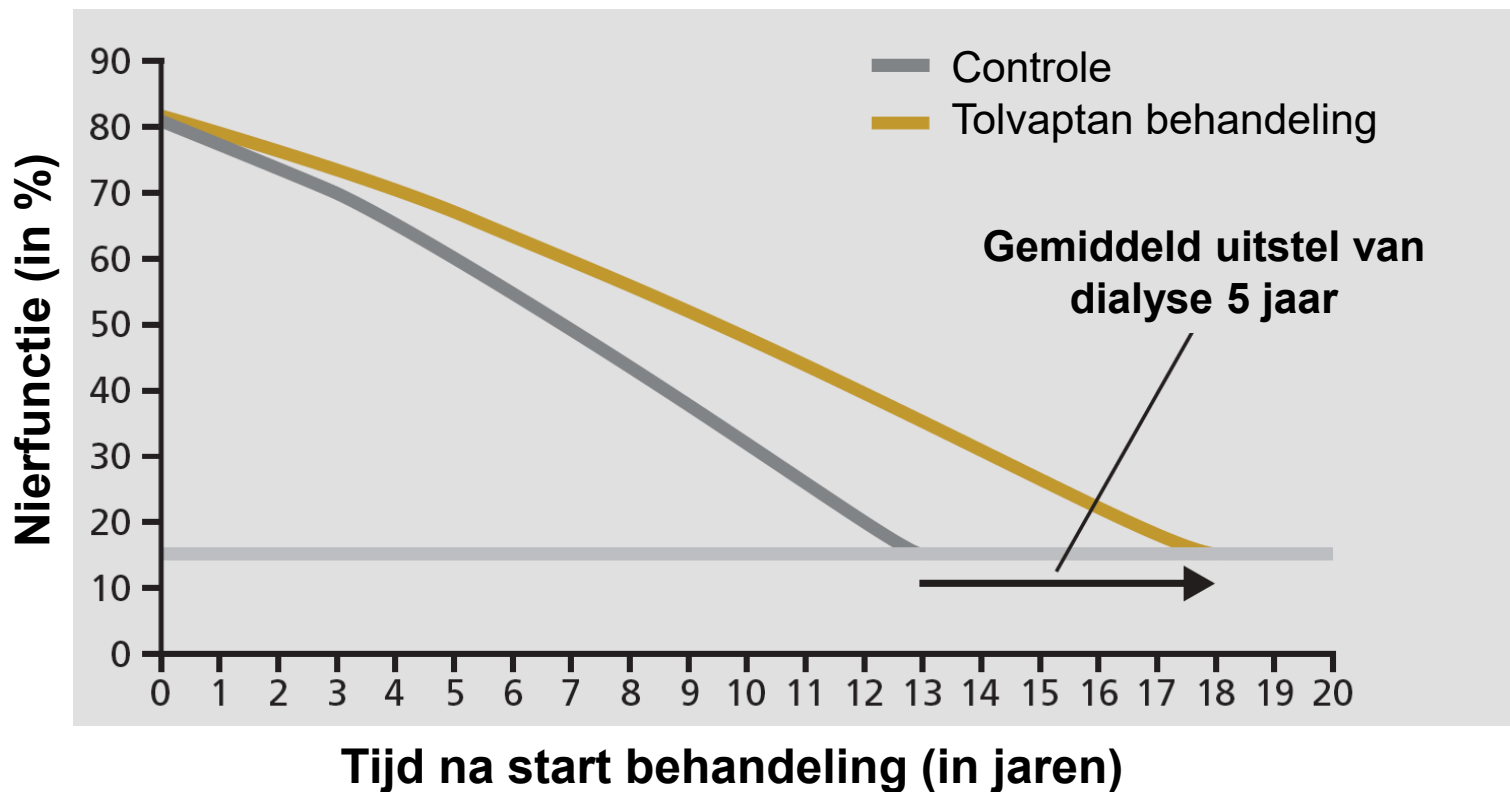
'Neptablet' 3.7 % per jaar

Tolvaptan 2.7 % per jaar

Afname met 26 %

Wat betekent dit?

Suggestie: 4 jaar behandeling 1 jaar uitstel van dialyse

Resultaten Nederlandse patiënten

	Wereldwijd	Nederland¹
Afname niergroei	49 %	53 %
Afname nierfunctieachteruitgang	26 %	35 %

¹66 cystenier patiënten, UMCG 52, VUmc 14

Meer voordelen?

	Tolvaptan	'Neptablet'
Nierpijn	27 %	35 %
Blaasontsteking	8 %	13 %
Bloed in de urine	8 %	14 %

Nadelen therapie?

	Tolvaptan	'Neptablet'
Dorst	55 %	21 %
Veel plassen	38 %	17 %
's Nachts plassen	29 %	13 %
Droge mond	16 %	12 %
Moeheid	14 %	10 %
Veel drinken	10 %	4 %
Verhoogde leverwaarden	4 %	1 %

Wordt tolvaptan goed verdragen?

	Tolvaptan	'Neptablet'
Deelnemers gestopt	23 %	14 %
Door bijwerkingen	15 %	5 %
- veel plassen/drinken	8 %	

Verhoogde leverwaarden

Tolvaptan	'Neptablet'
4 %	1 %

Onderzocht door een groep onafhankelijke experts

- Als het optreedt is het in de eerste 18 maanden
- Waarden werden weer normaal na stop tolvaptan
- Niemand had blijvende leverschade

- Maandelijks bloedcontrole leverwaarden eerste 18 maanden

Tolvaptan voorlopige conclusie

- Eerste geneesmiddel specifiek voor ADPKD!
- Werking van het middel zal niet meteen zichtbaar zijn, bijwerkingen wel
- Het mag in Nederland voorgeschreven worden vanaf 1-2-17
- Werking aangetoond voor patienten met goede nierfunctie ($>60\%$), maar grote nieren (>750 ml)
→ VROEG stadium → HOOG risico

Voor wie tolvaptan?

Europese overheid mei 2015

Het vertragen van cystevorming en nierfunctie-achteruitgang bij volwassenen met cystenieren met:

1. Nog relatief goede nierfunctie

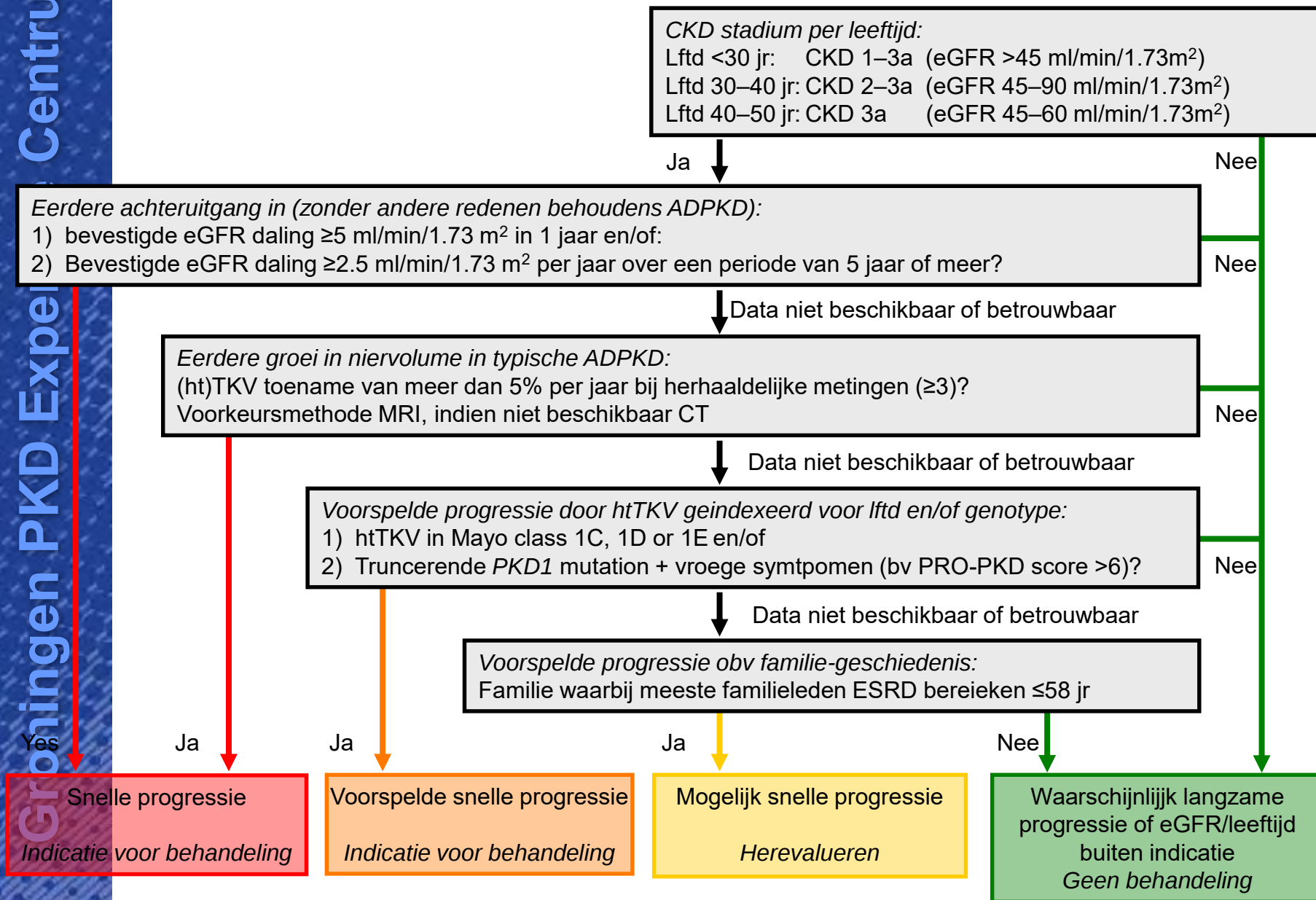
én

2. Bewezen snelle achteruitgang

Wat is snelle achteruitgang?

1. Kijken naar nierfunctie en leeftijd
2. Indien er nierfunctiewaarden beschikbaar zijn:
  - $> 2.5\%$ afname per jaar over een periode van 5 jaar òf
  - $> 5\%$ afname in 1 jaar
3. Groei in niervolume (gecorrigeerd voor lengte) $>5\%$ per jaar
4. Voorspelling op basis van genafwijking, familie-anamnese of niervolume gerelateerd aan leeftijd

Aanbevelingen voor gebruik tolvaptan

In aanmerking voor tolvaptan en dan?

VOORDEEL

Uitstel dialyse/transplantatie

‘ geen wondermiddel’

NADELEN

	Tolvaptan (N=961)	Placebo (N=483)
Bijwerkingen die je merkt		
Dorst	55 %	21 %
Veel plassen	38 %	17 %
‘s Nachts plassen	29 %	13 %
Vaak plassen	23 %	5 %
Bijwerkingen in bloedonderzoek		
Tekenen van uitdroging	4.0 %	1.4 %
Leverfunctie afwijkingen	4.0 %	1.0 %

Ik wil/ mag tolvaptan, en dan?

- Iedere nefroloog (arts) mag voorschrijven
→ expertise-centra
- Vooral bij start en ophogingen veel last (veel plassen)
- 18 maanden lang maandelijks controle leverwaardes
- Osmolen beperken (met name zout, glucose, eiwit)

Conclusies

- Veel onderzoek bij cystenieren/ADPKD:
  - levert veel kennis op
  - (nog) beperkt nieuwe behandelingen
- Tolvaptan 1^e effectieve medicijn:
  - remt af
  - niet iedereen komt in aanmerking
  - bijwerkingen/ lange adem
  - extra controles nodig

